ԿԱՆՈՆ

ՑԱՂԱԳՍ ԾԽԱԿԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԱՑՆ ՀԱՅՈՑ ՈՐ Ի ՌՈՒՍԻԱՍՏԱՆ։

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՅՕԴ. 1.

Ծխական կամ սկզբնական կոչին այնոքիկ յեկեղեցական դպրոցաց որք գտանին առ իւրաքանչիւր եկեղեցեաւ։

ՅՕԴ. 2.

Նպատակ ծխական դպրոցաց է կրթել զամենայն հայազգի մանկունս ի սկզբնական գիտութիւնս հայացի դպրութեան, յորոց ցանկացողք կարեն մտանել ի թեմական դպրոցս։

ՅՕԴ. 3.

Ամենայն եկեղեցիք, որ ի քաղաքս և ի գիւղօրէս, պարտին ունել ի սրահի իւրեանց զմի ծխական դպրոց։

ՅՕԴ. 4.

Ծխական դպրոցք պարտին լինել ի սրահի իւրաքանչիւր եկեղեցեաց. իսկ եթէ չիցէ անդ յարմարաւոր տեղի, կարեն լինել ի մերձաւոր վայրս առ եկեղեցեաւ։

ՅՕԴ. 5.

Ծխական դպրոցք ենթադրին ընդ տեսչութեամբ հոգևոր իշխանութեան. ա)։

Ծանօթ. ա) Գիւղական դպրոցք առ հասարակ ենթարկին ընդ տեսչութեամբ հոգևոր իշխանութեանց. իսկ ծխական դպրոցք որ ի բազմամարդ հայաբնակ քաղաքս հոգաբարձութեան թեմական դպրոցաց և կամ կցելոցն։

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՑԱՂԱԳՍ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ.

ՅՕԴ. 6.

Ծխական դպրոցք կառավարին ի ձեռն հոգաբարձուաց, որք ընտրին համահաւանութեամբ ժողովրդականաց և հաստատութեամբ թեմական իշխանութեան։

ՅՕԴ. 7.

Իւրաքանչիւր ծխական դպրոց պարտի ունել զերիս հոգաբարձուս, մին հոգևորական և երկուքն աշխարհական. յորոց մինն պարտի լինել երէցփոխան եկեղեցւոյն. իսկ ի գիւղաքաղաքս և ի քաղաքս առ հասարակ կարեն հաճոյ ընտրել զհինգ հոգաբարձուս։

ՅՕԴ. 8.

Աշխարհական հոգաբարձութիւն ընտրի առաւելութեամբ ձայնից ժողովրդականաց։

ՅՕԴ. 9.

Հոգաբարձուք պարտին ա) խնամ տանել բարեկարգութեան և պայծառութեան դպրոցին. բ) աշխատել աճեցուցանել զեկամուտս նորա և հասու լինել ծախուց նորին։

ՅՕԴ. 10.

Հոգաբարձուք պարտին պահպանել զթիւ կարգապահութեան յամէ յամի. և կարգապահ հոգաբարձուն պարտաւոր է երիցս անգամ գոնէ հասու լինել յառաջադիմութեան վարժապետաց և ուսանողաց դպրոցին։

ԳԼ. Գ.

ՅԱՂԱԳՍ ԵԿԱՄՏԻՑ ԴՊՐՈՑԱՑ.

ՅՕԴ. 11.

Սնունդք դպրոցաց համարին ա). սահմանեալ տուրք ծնողաց աշակերտաց բ). նուիրատուութիւնք բարեպաշտ անձանց գ) տոկոսիք եկեղեցական դրամագլխոց կամ մասն ինչ 'ի դրամագլխոց անտի ըստ կարգադրութեան Թեմական Առաջնորդին և ըստ կանխագոյն գիտութեան Ամենապատիւ Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց.

ՅՕԴ. 12.

Սնունդք և ծախք դպրոցին գրին 'ի ժապաւինեալ տումարի, որ տուեալ լինի 'ի հոգևոր իշխանութենէ, որում և հոգաբարձուք յիւրաքանչիւր ամի պարտին առաջի ածել զմուտս և զծախս դպրոցին.

ԳԼ. Դ.

ՅԱՂԱԳՍ ԴԱՍԱՏԱՆՑ ԵՒ ՈՒՍՄԱՆՑ ԱՌԱՐԿԱՅԻՑ ՆԱԽԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԱՑ.

ՅՕԴ. 13.

Նախական դպրոցին պարտի ունել զմի դասատուն. իսկ եթէ ներեսցեն նիւթական միջոցք, յայնժամ կարելի է յաւելուլ և զերկրորդ դասատուն,

ՅՕԴ. 14.

Առօրեան ժամուց դասատուութեանց կախի զկամաց հոգաբարձուաց.

ՈՒՍՄԱՆՑ ԱՌԱՐԿԱՅՔ

ա. Սկզբնական ուսմունք Քրիստոնէական վարդապետութեան.

բ. Թարգմանութիւն Աւետարանի 'ի գրոց լեզուէ յաշխարհիկ բարբառ.

գ. Ընթերցանութիւն և վայելչագրութիւն հայերէն.

դ. Առաջին մասն քերականութեան Հայոց.

ե. Սրբազան պատմութիւն.

զ. Ընթերցանութիւն և վայելչագրութիւն Ռուսաց.

է. Առաջին մասն Թուաբանութեան.

Ծանօթ. ա). Յայնպիսի հայաբնակ գիւղս, յորս սակաւաթիւ են բնակիչք և անձեռնհաս գտանին սակս վարձելոյ զօրինաւոր դասատու, մարթ է շատանալ դասատուութեամբ Հայոց ընթերցանութեան և գրոյ, աղօթից սրբազան պատմութեան եւ և թուաբանութեան. զայս պաշտօն պարտին կատարել տեղական քահանայք կամ տիրացուք. Եթէ սոքա տեղեակ իցեն այլոց եւս առարկայից՝ թուաբանութեան կամ քերականութեան. ընդ պարտականութեանց իւրեանց որ առ ազգն՝ կարեն ուսուցանել ձրիաբար մինչ ցնշանակումն վասն նոցա չափաւոր ռոճկի կամ ցառանձին իմն տնօրէնութեան, բ) զվերոյգրեալ առարկայս պարտին ուսուցանել կատարելապէս յընթացս երից կամ չորից ամաց և վարժապետք քաղաքաց. յորս Հայք օտարազգի բարբառով վարեն և չգիտեն զմայրենի լեզուն, պարտին առանձին խնամ ունել զրուցատրութեան ի հայ լեզու, զի աշակերտք ի մտանելն իւրեանց ի Թեմական դպրոցս մարթասցին առանց դժուարութեան ըմբռնել զուսանելի առարկայս որ ի նոսա.

ԳԼ. Ե.

ՅԱՂԱԳՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏԱՑ

ՅՕԴ. 15.

Վարժապետք ընտրին 'ի ձեռն հոգաբարձուաց և հաստատին 'ի պաշտաման իւրեանց 'ի հոգևոր իշխանութենէ.

ՅՕԴ. 16.

Վարժապետք պարտին լինել ըստ բաւականին ուսեալք և ուսումնականք, վկայեալք 'ի փորձ աշխատասիրութեանց և կամ վկայեալք օրինաւոր թղթովք թեմական դպրոցաց և կամ վիճակաւոր Առաջնորդաց.

ՅՕԴ. 17.

Ի ծխական դպրոցս պարտին լինել վարժապետք երկու. մին վասն կրօնագիտութեան Հայոց լեզուին և թուաբանութեան, իսկ միւսն վասն Ռուսաց լեզուի.

ՅՕԴ. 18.

Իւրաքանչիւր վարժապետի նշանակի չափաւոր ռոճիկ. իսկ եթէ նիւթական միջոցք դպրոցին ներեսցեն. ըստ բարենկատողութեան դպրոցաց մարթ է նշանակել ոչ միայն զերրորդ վարժապետ, այլ յաւելուլ զռոճիկ առաջնոց վարժապետաց.

ՅՕԴ. 19.

Վարժապետքն պարտին ազգասիրական եռանդեամբ և ժրաջան աշխատութեամբ յառաջ վարել զուսումնական նոցա դպրոցն.

ԳԼ. Զ.

ՅԱՂԱԳՍ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ

ՅՕԴ. 20.

Աշակերտք ծխական դպրոցաց պարտին լինել երթևեկողք և 'ի մտանել իւրեանց 'ի դպրոց ոչ աւելի 11 ամաց և ոչ պակաս քան զ7 ամս.

ՅՕԴ. 21.

Աշակերտք յամենայն օր մանաւանդ 'ի կիւրակէս և 'ի նշանաւոր տօնախմբութիւնս պարտին գնալ յեկեղեցի և 'ի մանկական տիոց անտի ուսանել զկարգ Աստուածպաշտութեան.

ՅՕԴ. 22.

Ժրաջան աշակերտք պարգևատրեսցին գրենօք, եթէ ներեսցեն միջոցք դպրոցին ըստ նկատողութեան հոգաբարձուաց.

ՅՕԴ. 23.

Աշակերտք ամենայն ծխական դպրոցաց առհասարակ պարտին շարունակել զուսումնառութիւն իւրեանց անխափան զամենայն ժամանակս տարւոյ, առանց արձակուրդի և յամառնային աւուրս. Նոքա ազատ են 'ի դասուց 'ի կիւրակէս և 'ի նշանաւոր աւուրս եկեղեցական տօնակատարութեանց և եթ.